

CENTRUM BADANIA OPINII SPOŁECZNEJ

SEKRETARIAT
OŚRODEK INFORMACJI

629 - 35 - 69, 628 - 37 - 04
693 - 58 - 95, 625 - 76 - 23

UL. ŻURAWIA 4A, SKR. PT.24
00 - 503 W A R S Z A W A
TELEFAX 629 - 40 - 89

INTERNET

<http://www.cbos.pl>

E-mail: sekretariat@cbos.pl

BS/131/2001

STOSUNEK DO POLITYKÓW BEZPOŚREDNIO PRZED WYBORAMI DO SEJMU I SENATU

KOMUNIKAT Z BADAŃ

WARSZAWA, PAŹDZIERNIK 2001

PRZEDRUK MATERIAŁÓW CBOS W CAŁOŚCI LUB W CZĘŚCI ORAZ WYKORZYSTANIE DANYCH EMPIRYCZNYCH
JEST DOZWOLONE WYŁĄCZNIE Z PODANIEM ŹRÓDŁA

STOSUNEK DO POLITYKÓW BEZPOŚREDNIO PRZED WYBORAMI DO SEJMU I SENATU

- We wrześniu czołówka rankingu społecznego zaufania pozostała bez zmian: na pierwszym miejscu, tak samo jak miesiąc wcześniej, jest prezydent Aleksander Kwaśniewski, któremu ufa ponad trzy czwarte Polaków (79%). Drugą pozycję z poparciem 65% badanych zajmuje Jacek Kuroń, a trzecią - Lech Kaczyński (57%). Mniej więcej połowa respondentów deklaruje zaufanie do Jarosława Kalinowskiego (49%) i Leszka Millera (49%), a trochę mniej - do Andrzeja Olechowskiego (47%) i Andrzeja Leppera (45%).
- Od sierpnia wyraźnie poprawiły się notowania Andrzeja Leppera (wzrost zaufania o 9 punktów, spadek nieufności o 6 punktów). Obecnie grupa osób darzących zaufaniem lidera Samoobrony jest liczniejsza niż nieufających mu. Wzrosło też społeczne zaufanie do Macieja Płażyńskiego i Donalda Tuska (w obu przypadkach o 6 punktów).
- Największą nieufność ankietowanych nadal wzbudza Marian Krzaklewski (66% wskazań). Trzy piąte respondentów (60%) nie ufa Leszkowi Balcerowiczowi, ponad połowa (54%) nie ma zaufania do Jerzego Buzka.
- Trzeci miesiąc z rzędu obserwujemy pogarszanie się notowań Lecha Kaczyńskiego. Wiąże się to prawdopodobnie z zaangażowaniem się lidera PiS w bieżącą politykę - zaufanie do niego zmalało w grupie ankietowanych o sympatiach lewicowych i centrowych, a utrzymało się u deklarujących poglądy prawicowe.

Badanie¹, którego wyniki przedstawiamy, zostało przeprowadzone bezpośrednio przed wyborami do Sejmu i Senatu, tak więc tocząca się wtedy kampania wyborcza miała zapewne wpływ na notowania polityków umieszczonych na naszej liście. Pomimo jej znacznego ograniczenia, spowodowanego atakami terrorystycznymi na Stany Zjednoczone, wywarła ona wyraźny wpływ na notowania niektórych głównych bohaterów tych wyborów. Jednocześnie, wobec oczekiwanego sukcesu wyborczego SLD, zaczęły pojawiać się prasowe spekulacje co do obsady przyszłego lewicowego rządu - jednak badanie przeprowadziliśmy przed ogłoszeniem przez Leszka Millera kandydatów SLD na szefów niektórych resortów. Trwały dyskusje na temat sposobu naprawy finansów publicznych, w związku z czym po czteroletniej przerwie wrócił na naszą listę Marek Belka, wymieniany jako kandydat na przyszłego ministra finansów.

ZAUFIANIE I NIEUFIANOŚĆ

Największym zaufaniem społecznym w dalszym ciągu cieszy się urzędujący prezydent. We wrześniu zaufanie do Aleksandra Kwaśniewskiego zadeklarowało 79% badanych, czyli o 3 punkty więcej niż w sierpniu. Na drugiej pozycji, tak samo jak w ubiegłym miesiącu, jest Jacek Kuroń (65%). Również w jego przypadku zanotowaliśmy 3-punktowy przyrost zaufania.

¹ Badanie „Aktualne problemy i wydarzenia” (136) przeprowadzono w dniach 13-16 września 2001 roku na liczącej 1225 osób reprezentatywnej próbie losowo-adresowej dorosłych mieszkańców Polski.

W dalszym ciągu maleje zaufanie do lidera PiS, byłego ministra sprawiedliwości Lecha Kaczyńskiego; w tym miesiącu spadło o 3 punkty (do 57%). Nadal jednak znajduje się on w pierwszej trójce rankingu.

Mniej więcej co drugi badany deklaruje zaufanie do Jarosława Kalinowskiego (49%), Leszka Millera (49%) i Andrzeja Olechowskiego (47%). Zaufanie do prezesa PSL nieznacznie się obniżyło, a do lidera PO - wzrosło.

Ponad dwie piąte respondentów darzy zaufaniem Andrzeja Leppera. Od sierpnia nastąpiła spektakularna zwyżka notowań przywódcy Samoobrony: zaufanie do niego wzrosło o 9 punktów, a nieufność spadła o 6 punktów.

W porównaniu z ubiegłym miesiącem wyraźnie wzrosło zaufanie do liderów Platformy Obywatelskiej: Macieja Płażyńskiego (o 6 punktów, do 36%) i Donalda Tuska (również o 6 punktów, do 30%). Jednocześnie nieznacznie zmalała nieufność do obu tych polityków. Oznacza to, że po chwilowym spadku w sierpniu ich notowania powróciły do poziomu sprzed dwóch miesięcy.

Po czteroletniej nieobecności na naszą listę wrócił Marek Belka, doradca prezydenta, wymieniany jako potencjalny minister finansów w nowym gabinecie. Przez ten czas jego notowania niewiele się zmieniły: zaufanie wzrosło o 4 punkty (do 26%), a nieufność o 2 punkty - do 12%.

Spośród polityków umieszczonych w tym miesiącu na naszej liście najmniejszym zaufaniem cieszą się przywódcy ugrupowań, które nie znalazły się w nowym Sejmie (Janina Kraus, Tomasz Karwowski, Wojciech Kornowski), a także ministrowie odpowiedzialni za sprawy gospodarcze (Halina Wasilewska-Trenkner, Aldona Kamela-Sowińska, Janusz Steinhoff), co jednak najczęściej uwarunkowane jest niewielką znajomością tych polityków. Zwraca uwagę stosunkowo nieduża znajomość wicepremiera Steinhoffa. Mimo iż kilka lat zajmował on jedno z najważniejszych i najbardziej eksponowanych stanowisk w kraju, jest znany jedynie połowie respondentów.

Tabela 1. Stosunek do polityków we wrześniu 2001

Politycy	Zaufanie		Nieufność		Obojętność	Nieznajomość
	IX 2001	zmiany od VIII do IX	IX 2001	zmiany od VIII do IX		
w procentach						
A. Kwaśniewski	79	+3	11	0	8	0
J. Kuroń	65	+3	13	+2	17	1
L. Kaczyński	57	-3	22	+4	12	4
J. Kalinowski	49	-3	17	+1	19	9
L. Miller	49	+1	25	-2	16	4
A. Olechowski	47	+3	21	0	19	7
A. Lepper	45	+9	35	-6	14	3
W. Bartoszewski	37	-3	15	-1	17	24
J. Olszewski	37	+2	23	-1	25	8
B. Geremek	36	+2	33	-3	19	6
M. Płażyński	36	+6	19	-2	21	18
M. Borowski	30	-2	15	+1	14	33
J. Buzek	30	-1	54	0	12	1
D. Tusk	30	+6	22	-3	19	24
M. Belka	26	*	12	*	15	40
M. Pol	22	+2	11	-2	15	45
A. Grzeškowiak	21	+1	25	0	13	34
L. Balcerowicz	20	+2	60	-3	12	2
M. Krzaklewski	18	+3	66	-3	11	2
P. Ikonowicz	13	*	19	*	14	46
J. Steinhoff	13	+1	15	-3	14	51
A. Kamela-Sowińska	9	*	17	*	12	57
H. Wasilewska-Trenkner	8	*	6	*	10	71
T. Karwowski	3	*	6	*	7	80
J. Kraus	3	*	3	*	6	83
W. Kornowski	2	*	3	*	6	84

Pominięto „trudno powiedzieć”. * W sierpniu 2001 brak pomiaru.

Czołówka najbardziej niepopularnych polityków pozostaje bez zmian. Nadal z największą nieufnością badanych spotyka się Marian Krzaklewski. Brak zaufania do niego deklaruje dwie trzecie respondentów (66%, spadek od sierpnia o 3 punkty). Leszkowi Balcerowiczowi nie ufa trzy piąte ankietowanych (60%), a ponad połowa (54%) nie ma zaufania do premiera Jerzego Buzka. Co trzeci badany nie darzy zaufaniem Andrzeja Leppera (35%) i Bronisława Geremka (33%).

Od sierpnia najbardziej (o 4 punkty) wzrosła nieufność do Lecha Kaczyńskiego, co zbiegło się ze spadkiem zaufania do tego polityka. Odwrotną tendencję można zaobserwować w wizerunku Andrzeja Leppera - proporcje badanych darzących go zaufaniem i odnoszących się do niego z nieufnością niemal się odwróciły i obecnie przeważa ta pierwsza grupa.

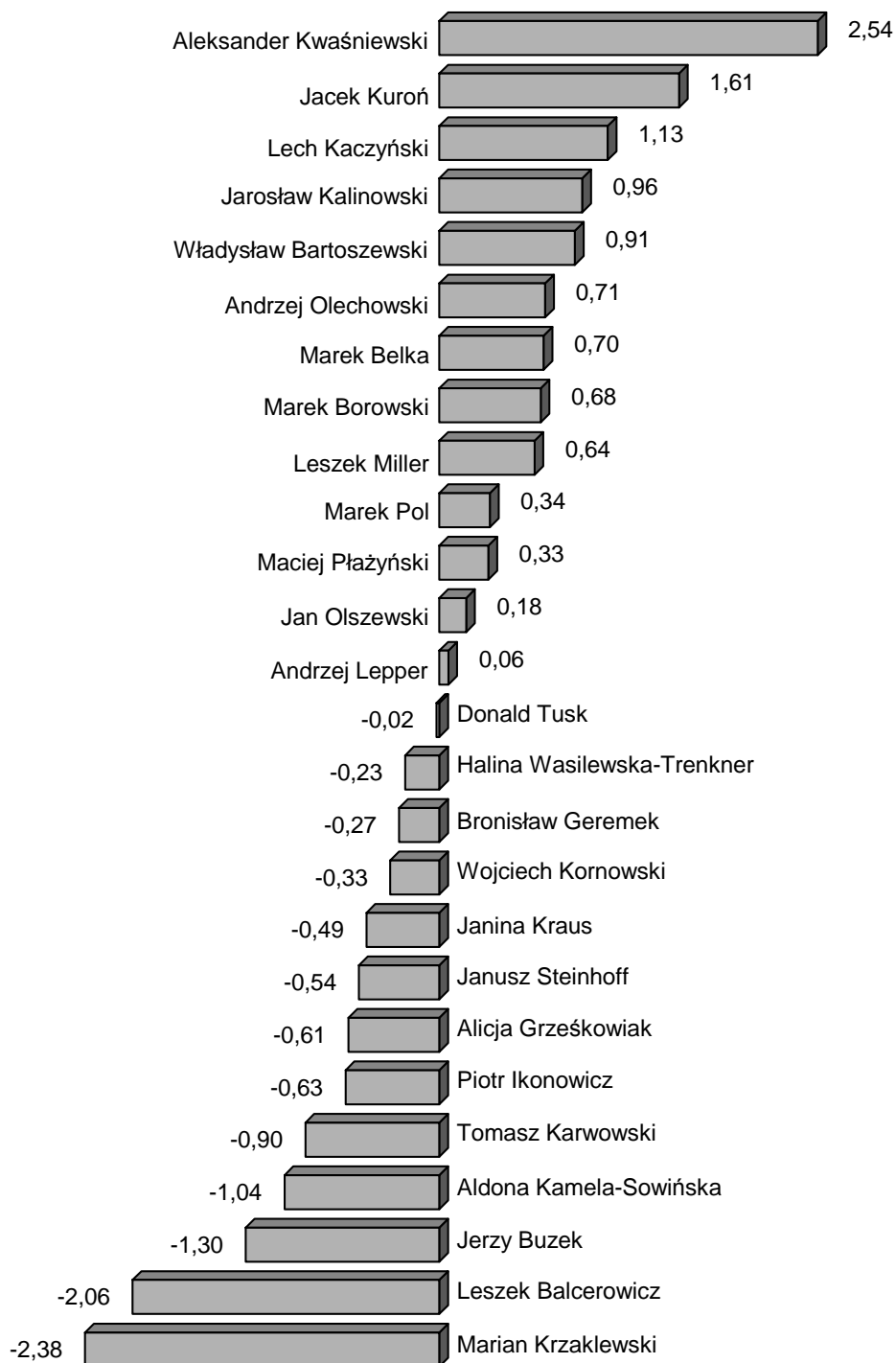
ŚREDNIE ZAUFANIA

Średnia zaufania to wskaźnik pozwalający syntetycznie wyrazić siłę zarówno pozytywnych, jak i negatywnych opinii oraz wyeliminować wpływ różnic wynikających ze stopnia znajomości poszczególnych polityków. Badani wyrażając swój stosunek do osób znajdujących się na naszej liście posługują się jedenastopunktową skalą, której skrajne punkty można określić jako głęboką nieufność (-5) i pełne zaufanie (+5). Przy obliczaniu średniej zaufania wyłącza się odpowiedzi niemieszczące się na skali, czyli respondentów, którzy nie znają danego polityka lub nie potrafią określić swego stosunku do niego.

Najwyższą średnią uzyskał prezydent Aleksander Kwaśniewski. Drugie miejsce w rankingu średnich zajmuje Jacek Kuroń, trzecie Lech Kaczyński, a czwarte Jarosław Kalinowski. Średnie ze znakiem dodatnim, które świadczą o przewadze zaufania nad nieufnością, uzyskali ponadto: Władysław Bartoszewski, Andrzej Olechowski, Marek Belka, Marek Borowski, Leszek Miller, Marek Pol, Maciej Płażyński, Jan Olszewski i Andrzej Lepper.

Pozostałe osoby mają średnie ze znakiem ujemnym, co wskazuje na przewagę nieufności nad zaufaniem. Warto zwrócić uwagę na wizerunek Donalda Tuska: mimo iż odsetek deklarujących zaufanie do niego jest wyższy niż nieufnych, ma on średnią ocen ze znakiem ujemnym. Świadczy to, że natężenie nieufności do tego coraz bardziej wyrazistego polityka jest większe niż natężenie zaufania.

RYS. 1. ŚREDNIE ZAUFANIA WE WRZEŚNIU 2001

Tak samo jak w ubiegłym miesiącu najniższą średnią uzyskał przewodniczący „Solidarności” Marian Krzaklewski. Nieznacznie wyższe średnie mają: prezes NBP Leszek Balcerowicz, premier Jerzy Buzek, a także minister skarbu Aldona Kamela-Sowińska.

W porównaniu z sondażem sierpniowym w opinii badanych najwięcej zyskał Andrzej Lepper. Dość wyraźnie wzrosła też średnia ocen Donalda Tuska. Najbardziej pogorszyły się uśrednione notowania Lecha Kaczyńskiego.

Tabela 4. Zmiany średnich zaufania

Politycy (uszeregowanie według kierunku i wielkości zmiany)	Średnie zaufania		Różnica
	VIII 2001	IX 2001	
A. Lepper	-0,48	0,06	0,54
D. Tusk	-0,38	-0,02	0,36
J. Steinhoff	-0,76	-0,54	0,22
M. Krzaklewski	-2,56	-2,38	0,18
A. Kwaśniewski	2,38	2,54	0,16
M. Płażyński	0,18	0,33	0,15
A. Olechowski	0,58	0,71	0,13
L. Miller	0,55	0,64	0,09
A. Grzeškowiak	-0,67	-0,61	0,06
M. Pol	0,32	0,34	0,02
L. Balcerowicz	-2,07	-2,06	0,01
J. Olszewski	0,18	0,18	0
B. Geremek	-0,26	-0,27	-0,01
J. Kuroń	1,62	1,61	-0,01
W. Bartoszewski	1,02	0,91	-0,11
J. Buzek	-1,17	-1,30	-0,13
M. Borowski	0,87	0,68	-0,19
J. Kalinowski	1,15	0,96	-0,19
L. Kaczyński	1,53	1,13	-0,4

Podczas kampanii wyborczej do parlamentu najbardziej zmieniły się notowania liderów trzech ugrupowań politycznych - Samoobrony, Prawa i Sprawiedliwości, a także - choć w mniejszym stopniu - Platformy Obywatelskiej. Zaufanie do Andrzeja Leppera wyraźnie wzrosło, w wyniku czego stał się politykiem mającym jeden z wyższych wskaźników zaufania. Trzeba jednak podkreślić, że zaufanie to jest bardzo niejednorodnie rozłożone w społeczeństwie - jest znaczne wśród osób niezamożnych, mieszkających na wsi, niewykształconych, a niewielkie - wśród dobrze wykształconych i lepiej sytuowanych.

W czasie kampanii wyborczej wzrosło też społeczne zaufanie do obecnych w nowym Sejmie liderów PO: Macieja Płażyńskiego i Donalda Tuska, choć w ich przypadku poprawa była mniej spektakularna. Zaufanie do tych polityków jest wyższe wśród osób lepiej sytuowanych i wykształconych.

Natomiast pogorszeniu uległ wizerunek Lecha Kaczyńskiego. Już trzeci miesiąc z rzędu obserwujemy spadek zaufania do tego polityka. Biorąc pod uwagę sympatie polityczne ankietowanych można zauważyć, że duże zaufanie do byłego ministra sprawiedliwości utrzymało się przez ostatnie miesiące wśród osób o poglądach prawicowych, lecz zmalało - u deklarujących poglądy lewicowe i centrowe (jednak również w tych grupach większość wciąż darzy go zaufaniem). Prawdopodobnie więc spadek ten jest konsekwencją aktywnego zaangażowania się Lecha Kaczyńskiego w bieżącą politykę.

Opracował

Michał WENZEL